

Ajánlás

A „Magyar Íj” elismertetéséhez, mint „Hungarikum”

Az 1989-es politikai változásokat követően a honfoglaláskor más régészeti attribútumaihoz (pl. a X. századi magyarok díszítő motívumai, a lemezes tarsoly vagy a szablya) hasonlóan, a szüksézáví írásos források, a hazai leletekből pedig csak a nem egyértelmű rendeltetésű markolat- és íjvéglemezek alapján ismert összetett reflexíj is rövid idő alatt beépült a köztudatba és a hagyományörző körök rendkívül népszerű kellékévé vált. A pozitív hatások mellett, e folyamat legkárosabb következménye az a tudományos módszertant figyelmen kívül hagyó dilettantizmus, ami jelenleg a hazai, sokarcú hagyományörző tevékenység és az arra épülő ipar és üzleti tevékenység kísérő jelensége. A megfelelő szakmódszertani érvekkel nem alátámasztott tudás, a felületes ismeretek, ezzel együtt a tömegtermékek előállításának és értékesítésének szándéka mára egy sajátos „honfoglaláskori szubkultúrát” hozott létre, amely igen megnehezíti az érdeklődők tisztán látását. Mindez elmondható az íjjal és az íjászattal kapcsolatban is. Ma az úgynevezett „történelmi íjászatot” elsősorban is a honfoglaló magyarok fegyvere iránti érzelmi kötődés miatt gyakorolják több ezren határainkon belül és kívül, mint hagyományörző tevékenységet és mint sportot. Ám arról, hogy a X. századi magyarok fegyvere *ténylegesen* milyen lehetett és hogyan működhetett, továbbra is igen változatos elképzelések léteznek.

A fenti körülmények közepette Bencsik Péter és Borbély László munkája (Bencsik–Borbély: A Magyar Íj, Litér–Gödöllő, 2013) több szempontból is áttörést jelenthet. Egyfelől a szigorú tudományos és módszertani kritériumok alapján rekonstruált honfoglaláskori fegyver ismérveinek a lehetséges és ésszerű határok közötti „szabványosításával” az íjjal kapcsolatos ismerethalmaz tisztázására tökéletesen alkalmas eszköz született. Emellett a fenti jelentős, ám eddig csak egy szűk kör előtt ismert íjrekonstrukciós tevékenységet is közkinccsé teszi. Ez azért is időszerű volt már, mert a természetes, mi több, az eurázsiai íjkészítő hagyomány alapján is elfogadható anyagokból készített replikák előállításával az úttörő id. Fábíán Gyula óta sokan megpróbálkoztak Magyarországon. Ez a mindenfajta támogatást nélkülöző, „rejtett” rekonstrukciós tevékenység voltaképpen sosem állt le hazánkban és mára a kutatás további irányait is kijelölő, új eredményeket hozott. A munka továbbá az íj részeiről megalkotott szakszókészlettel egységes kiindulópontot is ajánl a következő nemzedékek íjjal és íjászattal kapcsolatos tudásához. Így, mint iskolai oktatási anyag is kiválóan megállja a helyét.

Mindezekért történészként, tanárként, és mint az íjászatot közel két évtizede gyakorló hagyományörzőként is támogatom és ajánlom a „Magyar Íj” Hungarikumként történő elismertetését.

Budapest, 2014, május 17.

Dr. Igaz Levente